

Tilsluttet Associated Country Women of the World
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

MOTTATT

U 5 MAI 2008

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo 8019

Oslo, 26.04.08

Høring om oppfølging av Stortingets vedtak om ny alderspensjon i folketrygden med utkast til lovendringer

Innledning

I høringsutkastet står det at med pensjonsreformen tas det sikte på å etablere et sosialt og økonomisk bærekraftig pensjonssystem og fjerne urettferdighetene i dagens pensjonssystem. Men det tilsendte utkastet viser at det ikke er tatt nok hensyn til kvinner livsløp. Norges Bygdekvinneforbund (NBK) har i flere høringsuttalelser i tilknytning til ny alderspensjon i folketrygden påpekt dette. NBK er opptatt av mangfoldet og har kvinners og verdiskaping som hovedtema for sitt arbeide

Høringsutkastet viser også at en er i ferd med å lage et komplisert system for alderspensjon som er lite oversiktlig og vanskelig å forutsi hva en vil få i pensjon. Det kan synes som hovedhensikten har vært å spare penger ikke å fjerne urettferdighetene i dagens system

Pensjonsopptjening

NBK er glade for til at det nå innføres pensjonsopptjening under førstegangstjeneste på minst seks måneder. Videre at pensjonsopptjeningen for arbeidsledige med dagpenger baseres på den arbeidsinntekten man hadde før man ble ledig

NBK ser med bekymring på at det nå lages et pensjonssystem som er tilpasset lønsmottakere med en stabilt økende inntekt gjennom yrkeslivet.

Når en går fra et system, der de 20 beste opptjeningsårene ga grunnlag for tilleggspensjon til å ha et system der samtlige år legges til grunn ved pensjonsberegningen, rammes etablerere og næringsdrivende. Vi vet at spesielt kvinner som starter egne bedrifter tar små skritt av gangen. Det betyr at det kan bli mange år med lave inntekter som får negativ innvirkning på fremtidig pensjon.

Videre vet en at kvinner ofte velger deltidsarbeidet og omsorgsoppgaver på bekostning av inntekt. I dette forslaget forutsettes det at alle (født etter 1964) vil være i lønnet arbeid i framtida, og at det skal lønne seg å arbeide mer og lenger. En legger til grunn et kjønnsnøytralt system for arbeidslivet. Arbeid med små barn i familien kompenseres med omsorgspoeng. Fremdeles er det flest kvinner som tar den jobben. Omsorg og oppfostring av barn slutter ikke når de fyller 4, 5 eller 6 år. Det varer så lenge barna bor hjemme, ja endog lengre. Omsorg og oppfostring er av samfunnets viktigste oppgaver og som kvinner fremdeles tar det største ansvaret for. Derfor makter ikke alle å delta fullt ut i arbeidslivet.

Langtransportsjåføren er ikke mye hjemme hos familien. Det samme gjelder fiskeren, anleggsarbeideren og andre yrker som krever fravær over tid eller uregelmessig arbeidstid. For

mange er der det praktisk umulig å dele arbeidsdagen like mellom foreldre. Kvinner tilpasser seg dette og derfor blir deltidsarbeid og lavere lønn et kvinnefenomen en må erkjenne og ta hensyn til. Det er nødvendig med utjevning mellom kjønn.

En gruppe kvinner er spesielt hardt rammet i forhold til opptjening av egne pensjonsrettigheter. Det er kvinner som driver felles bedrift med mannen. Etter tidligere skattelovgivning skulle inntekten føres på *den egentlige utøver av virksomheten*. Det er mannen både etter eldre rett og tradisjon. Skatteloven ble etter hvert endret slik at ektefellen kunne få egen inntekt, men ikke over en viss sum, som var så lav at en ikke kunne få opparbeidet egne pensjionspoeng stort nok til å gi poengår. Først i 1986 fjernet Stortinget hele bestemmelsen. Særlig i jordbruket er mange kvinner rammet av denne bestemmelsen, og av flere grunner. For det første har odelsretten gitt menn fortrinn til jord. Det betyr at den annen ektefelle oftest var kvinne. Men også der kvinnen hadde tatt over gården var og er gjerne mannen ansett som den egentlige bonden. Mange kvinner har hatt lange og tunge dager på gården sammen med mannen eller alene, når han kombinerte med annet arbeid. Jordbruket har forandret seg og mange av disse kvinnene er ute i annet inntektsarbeid nå. De fleste som fortsatt arbeider på gården, har fått egen inntekt ført på seg, men det har tatt tid å overbevise mannen og hans rådgivere at ektefellene burde dele inntekt. Det er lettere kreve lønn av en arbeidsgiver enn av mannen sin. Resultatet er at de fleste av disse kvinnene blir minstepensjonister. Det er dypt urettferdig. En har drøftet muligheten av å fordele inntekt i felles bedrift med tilbakevirkning, men det er forkastet. Det blir for arbeidskrevende. En kompensasjon av betydning vil være å ettergi disse kvinner et poengår for den tiden de har arbeidet i felles bedrift, men ikke hatt egen inntekt. Den arbeidsoppgaven blir langt enklere.

Tilbakevirkende omsorgsopptjening

NBK er glad for at det foreslås å gå tilbake til tiden før 1992, men er skuffet over at en ikke har gått enda lenger. Ved bare å gi kompensasjon i forhold til det nye pensjonssystemet blir det en rar forskjellsbehandling mellom de som er født etter 1953 som også skal innføres i det nye systemet, og de som er født etter 1964.

NBK ønsker imidlertid at alle født i 1943 og senere skal omfattes av ordningen med omsorgsopptjening. Mange av disse har vært offer for "minstefella" i dagens pensjonsordning, og noen av dem har i tillegg vært forhindret i lovs form å få inntekt ført på seg, som beskrevet over under 2. avsnitt om pensjonsopptjening. Sekundært må disse gruppene få godskrevet **poengår** for de årene de har hatt omsorg for barn. Da vil de som senere har hatt inntekt, få en mer rettferdig uttelling.

Garantipensjon

NBK støtter regjeringens forslag om at pensjonene skal være fullt ut individualisert. Men dette prinsippet er ikke videreført for de som bare mottar garantipensjon. Her skal pensjonene fortsatt samordnes. De som bare mottar inntektspensjon blir ikke berørt av dette. Dett er en skjevdeling som rammer de med minst pensjon - framtidens minstepensjonister, og de langt fleste av disse er kvinner.

Det lages nå et system der det åpnes for pensjon før 67 år, men de som av ulike årsaker blir minstepensjonister får ikke ta del i denne reformen. Dette kan rettes opp ved at de som ikke har AFP- ordning sikres en minstepensjon fra 62 år i stedet for 67 år, med mulighet for opparbeidelse av tilleggsrettigheter ved delvis yrkesdeltagelse etter 62 år.

Tilsluttet Associated Country Women of the World

NBK ber om at det tas hensyn til de synspunkter som er lagt fram, og mener at det ikke trenger å være motsetning i å kombinere likestillingspolitiske mål i et økonomisk bærekraftig pensjonssystem.

Vennlig hilsen
NORGES BYGDEKVINNELAG

Tove Ødeskaug

Tove Ødeskaug
Leder

Ellen Klynderud
Ellen Klynderud